

การรื้อฟื้นคดีแพ่งชั้นพิจารณาใหม่

นาย จุพล ประทุมทาน

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

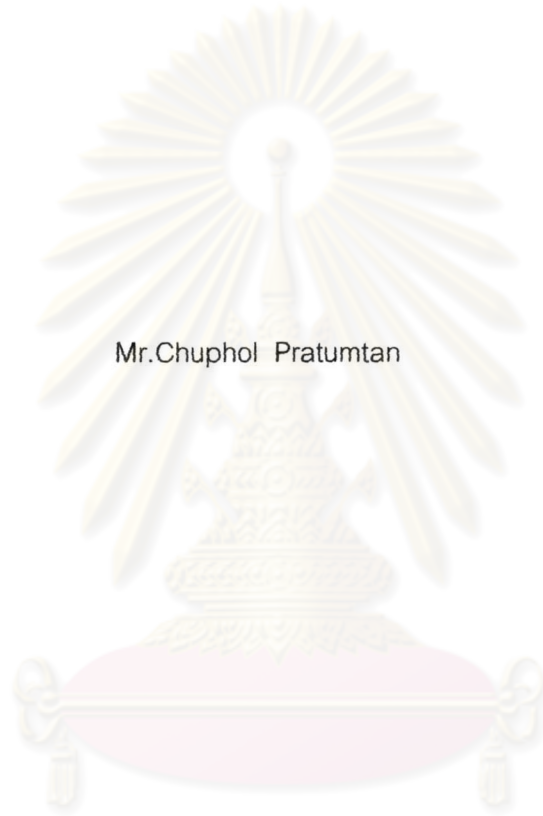
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1334-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RETRIAL IN CIVIL PROCEDURE

Mr.Chuphol Pratumtan

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

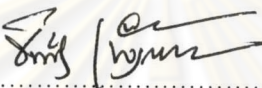
Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2334-9

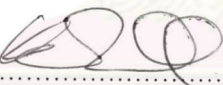
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรื้อฟื้นคดีแพ่งชั้นพิจารณาใหม่
โดย	นายชอุพล ประทุมทาน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย

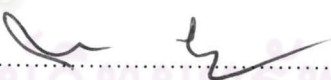
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิดิพันธุ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์(พิเศษ)จรูญ ภัคดีธนากุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์พรเพชร วิชิตชลชัย)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรรณชัย บุญบำรุง)

..... กรรมการ
(อาจารย์มานิช สังข์สุวรรณ)

ชูลด ประทุมทาน : การรื้อฟื้นคดีแพ่งขึ้นพิจารณาใหม่. (RETRIAL IN CIVIL PROCEDURE) อ. ที่
 ปรีक्षा : รศ. ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.พรเพชร วิชิตชลชัย 143 หน้า. ISBN 974-
 53-2334-9.

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาหลักกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขคำพิพากษาหรือการบรรเทาผลของคำ
 พิพากษาที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ และคดีถึงที่สุดแล้ว โดยไม่สามารถแก้ไขด้วยการอุทธรณ์ฎีกาหรือวิธีอื่นได้
 ไม่ว่าวิธีการแก้ไขนั้น จะมีวิธีดำเนินการหรือมีชื่อเรียกอย่างไร

จากการศึกษาพบว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติวิธีการในการแก้ไขคำพิพากษา
 ถึงที่สุด ที่มีข้อผิดพลาดไว้หลายกรณี ตัวอย่างเช่น การแก้ไขคำพิพากษาที่มีข้อผิดพลาดหรือ ผิดหลง
 เล็กน้อย (มาตรา 143) คำพิพากษาหรือคำสั่งขัดกัน (มาตรา 146) การเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ ผิด
 ระเบียบ (มาตรา 27) การร้องสอดเข้ามาในชั้นบังคับคดี (มาตรา 57) อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติข้างต้น สามารถ
 แก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ในกรณีที่คำพิพากษาถึงที่สุดได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ผู้วิจัยพบว่า ยังมีข้อผิดพลาดที่
 เกิดขึ้นจากคำพิพากษาอีกหลายประการที่ยังคงผูกพันคู่ความหรือบุคคลภายนอกอยู่ และยังไม่มียกข้อยกเว้น
 โดยชัดเจนเพื่อแก้ไขหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดจากคำพิพากษาเหล่านี้ เช่น มีพยานหลักฐานใหม่
 พยานหลักฐานในคดีเดิม เป็นเท็จ คำพิพากษานั้นได้ตัดสินเพราะความทุจริตของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการ
 ศาลตัดสินข้อเท็จจริงในคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา โดยไม่ได้นำข้อเท็จจริงในคดีอาญามาตัดสิน เป็นต้น
 วิทยานิพนธ์นี้ยืนยันว่าประเทศไทยยังมีความต้องการกฎหมายเพื่อนำมาใช้แก้ไขข้อผิดพลาดในคำพิพากษา
 ที่ถึงที่สุดแล้วในกรณีอื่น ๆ อีก ดังนั้นจึงเป็นการพิสูจน์ว่าสมมติฐานที่ว่า “ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
 ความแพ่งของไทย ยังมีบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้ มีการแก้ไขคำพิพากษาหรือรื้อฟื้นคดีแพ่งขึ้นพิจารณา
 ใหม่ไม่เพียงพอ สมควรที่จะมีการแก้ไขหรือ ตรากฎหมายใหม่ที่เหมาะสม เพื่อเป็นช่องทางให้สามารถ
 บรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาที่ตัดสินโดยมิชอบได้มากขึ้น” นั้นเป็นจริง และควรมีการ
 ปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อเปิด โอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถแก้ไขคำพิพากษาที่
 ถึงที่สุดแล้วได้ ตามรูปแบบที่ผู้เขียนเสนอแนะไว้ท้ายวิทยานิพนธ์นี้

ภาควิชา..นิติศาสตร์.....
 สาขาวิชา..นิติศาสตร์.....
 ปีการศึกษา..2548.....

ลายมือชื่อนิติ.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4586072034 : MAJOR LAWS

KEY WORD: JUDGEMENT / ERROR / CIVIL PROCEDURE / RETRIAL / REOPEN

Mr.Chuphol Pratumtan:RETRIAL IN CIVIL PROCEDURE THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.
APIRAT PETCHSIRI , THESIS COADVISOR : JUDGE PORNPETCH
WICHITCHOLCHAI, 143 pp. ISBN 974-53-2334-9.

This thesis focuses its study on amendments and remedies for erroneous and unlawful judgments which have been rendered at their finality and cannot be redressed by way of appeal or by any other existing means.

The study found that there are various measures for correction of errors in a final judgment provided in the Civil Procedure Code, e.g. correction of minor mistakes or errors (Section 143), conflicting judgments or orders (Section 146), setting aside undue court proceedings (Section 27), interpleading during execution process (Section 57). However, these measures can relieve the effect of mistakes in the final judgments only to a limited extent. There still exist various issues that will still be binding upon the parties or third persons without proper solution. For example, presence of new evidence, revealed falseness of used evidence, revealed dishonesty of related parties, and factual determination in a civil case without due consideration of facts as found in the related criminal case, etc.

Thailand still needs some new legal amendments to provide other measures to correct such erroneous final judgments. Therefore, research result proves the hypothesis that "the current Thai Civil Procedure Code's provisions provides inadequate measures to safeguard undesirable consequences arisen from erroneous or unlawful judgments or to retrial the case, and that it is appropriate to revise the current laws or enact new ones in order to lessen the negative impacts incurred from improper judgments". And thus it is proper to amend the Civil Procedure Code to allow the process for correction of final judgments, as suggested in detail by the writer in this thesis.

Department Of..Laws.....
Field of study :..Laws.....
Academic year..2005.....

Student's signature.....
Advisor's signature.....
Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ และอาจารย์ พรเพชร วิชิตชลชัย อาจารย์ที่ปรึกษาและ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ทั้งสองท่านที่ได้กรุณาใช้เวลาอันมีค่ายิ่งเป็นที่ปรึกษาและกรรมการ วิทยานิพนธ์ผู้เขียนขอขอบคุณกรรมการวิทยานิพนธ์ทุกท่านอันประกอบด้วย ศาสตราจารย์(พิเศษ) จรัญ ภักดีธนากุล อาจารย์มาโนช สังข์สุวรรณ อาจารย์ ดร.วรรณชัย บุญบำรุง ที่กรุณา ให้คำแนะนำชี้แนะเป็นอย่างดีทำให้เนื้อหาวิทยานิพนธ์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ที่ขาดเสียไม่ได้คือบิดา มารดา ที่ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์และให้กำเนิดข้าพเจ้า รวมทั้งนางสาวจุฑาพรรณ สุทธิรัตน์ ที่เป็นธุระในการนัดกรรมการวิทยานิพนธ์ ติดต่อกับทาง คณะนิติศาสตร์และให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน ท่านสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ที่กรุณาแปล กฎหมายภาษาเยอรมันและขอขอบคุณทุกๆท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้ง ที่ได้ออกนามและไม่ได้ออกนามมา ณ ที่นี้

หวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีคุณประโยชน์แก่วงการกฎหมายที่ข้าพเจ้ารักและ แก่ผู้สนใจศึกษาบ้าง หากมีความผิดพลาดบกพร่องอันใดผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	4
1.3 วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
2 หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาและความผิดพลาดในคดีแพ่ง.....	6
2.1 หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษา.....	6
2.1.1 ประวัติความเป็นมา.....	6
2.1.2 ผลผูกพันตามคำพิพากษา.....	10
2.1.2.1 กำหนดเวลาที่คำพิพากษาหรือคำสั่งมีผลผูกพัน.....	11
2.1.2.2 บุคคลต้องถูกผูกพันตามคำพิพากษา.....	12
2.1.2.3 ข้อยกเว้น.....	13
2.2 ความผิดพลาดในคดีแพ่ง.....	19
2.2.1 ความผิดพลาดในข้อเท็จจริง.....	19
2.2.1.1 ปัญหาในการใช้ดุลพินิจ.....	19
2.2.1.2 คำพิพากษาหรือข้อเท็จจริงในคดีแพ่งขัดกับคดีอาญา.....	21
2.2.1.3 การค้นพบพยานหลักฐานใหม่.....	23
2.2.2 ความผิดพลาดในข้อกฎหมาย.....	25
2.2.3 กระบวนพิจารณาที่ผิดพลาด.....	27
2.2.4 คำพิพากษาขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน.....	29
3 แนวคิดในการรื้อฟื้นคดีแพ่งขึ้นพิจารณาใหม่.....	34
3.1 หลักการและเหตุผล.....	34

3.2	กระบวนการในการขอพิจารณาคดีใหม่.....	34
3.2.1	วิธีเริ่มคดี.....	34
3.2.2	ข้อจำกัดสิทธิ.....	41
3.3	เหตุในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่.....	42
3.3.1	เหตุรื้อฟื้นเพราะคำพิพากษาทำโดยข้อเท็จจริงที่ไม่ชอบ.....	42
3.3.1.1	พยานหลักฐานใหม่.....	42
3.3.1.2	พยานหลักฐานในคดีเพิ่มเป็นเท็จ.....	44
3.3.1.3	ผู้พิพากษาหรือลูกขุนวินิจฉัยข้อเท็จจริงผิดพลาด.....	45
3.3.2	เหตุรื้อฟื้นเพราะคำพิพากษาไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....	46
3.3.2.1	ผู้พิพากษาวินิจฉัยข้อกฎหมายผิดพลาด.....	46
3.3.2.2	มีการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานภายหลัง.....	50
3.3.3	เหตุรื้อฟื้นเพราะกระบวนการพิจารณาขัดต่อการพิจารณาโดยเป็นธรรม.....	51
3.3.3.1	บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาไม่เป็นกลาง.....	51
3.3.3.2	กระบวนการพิจารณาที่ผิดพลาดทำให้คดีขาดความเป็นกลาง.....	53
3.3.4	เหตุรื้อฟื้นเพราะคำพิพากษาขัดต่อความสงบเรียบร้อย.....	54
3.4	ผลของคำสั่งพิจารณาคดีใหม่.....	55
3.4.1	วิธีการพิจารณาคดี.....	55
3.4.2	การทุเลาการบังคับระหว่างการพิจารณาคดีใหม่.....	59
3.4.3	การอุทธรณ์คำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่.....	61
4	บทวิเคราะห์.....	66
4.1	การพิจารณาคดีใหม่แบบกว้างหรือแบบแคบ.....	66
4.2	มาตรการแก้ไขความผิดพลาดเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วตามกฎหมายไทย.....	70
4.2.1	การแก้คำพิพากษาหรือคำสั่ง.....	71
4.2.2	คำพิพากษาหรือคำสั่งขัดกัน.....	72
4.2.3	การเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ.....	74
4.2.4	การร้องสอดเข้ามาในชั้นบังคับคดี.....	76
4.3	รูปแบบการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ที่เหมาะสมกับประเทศไทย.....	77
4.3.1	วิธีการเริ่มคดี.....	78
4.3.2	ข้อจำกัดสิทธิ.....	80
4.3.3	เหตุในการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่.....	81
4.3.3.1	เหตุรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่เพราะคำพิพากษา	

	ทำโดยข้อเท็จจริงที่ไม่ชอบ.....	82
4.3.3.2	เหตุรื้อฟื้นเพราะคำพิพากษาไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....	83
4.3.3.3	เหตุรื้อฟื้นเพราะกระบวนการพิจารณาขัดต่อหลักการพิจารณา โดยเป็นธรรม.....	85
4.3.3.4	เหตุรื้อฟื้นเพราะคำพิพากษาขัดต่อความสงบเรียบร้อย.....	88
4.3.4	ผลของคำสั่งพิจารณาคดีใหม่.....	88
4.3.4.1	วิธีการพิจารณาคดี.....	88
4.3.4.2	การทุเลาการบังคับระหว่างการพิจารณาคดีใหม่.....	91
4.3.4.3	การอุทธรณ์คำสั่งให้พิจารณาคดีใหม่.....	91
4.4	ข้อพิจารณาเกี่ยวกับคดีไม่มีข้อพิพาท.....	92
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	97
5.1	บทสรุป.....	97
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	99
	ตัวอย่างกฎหมายที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมกับประเทศไทย.....	103
	รายการอ้างอิง.....	107
	ภาคผนวก.....	112
	กฎหมายแม่แบบประเทศสหรัฐอเมริกา.....	113
	กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประเทศอังกฤษ.....	115
	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประเทศฝรั่งเศส.....	120
	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประเทศเยอรมนี.....	136
	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งประเทศญี่ปุ่น.....	140
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	144

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ศูนย์วิทยุทวารวดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย